

UZASADNIENIE

wyroku w całości

Decyzją z 14.02.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), po rozpoznaniu wniosku M. M. z 7.02.2020 r. odmówił wnioskodawczyni prawa do przeliczenia emerytury, argumentując, że wynagrodzenia za lata 1981-1990 w Kombinacie (...) zostały uwzględnione do ustalenia wysokości emerytury na podstawie przedłożonych zaświadczeń (...). Zakład wywodził, że wnioskodawczyni nie przedłożyła nowych dowodów i nie ujawniła nowych okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia, konkludując, że brak podstaw do ponownego przeliczenia emerytury /decyzja k. 44 akt ZUS/.

Od powyższej decyzji odwołała się ubezpieczona, uznając je za krzywdzące, żądając ponownego przeliczenia wysokości jej emerytury z uwzględnieniem wynagrodzenia w Kombinacie (...) z okresu 1.01.1979 r. do 31.12.1980 r. na podstawie przedłożonych angaży, w których została określona stawka godzinowa /odwołanie k. 3-6/.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie /odpowiedzi na odwołania k. 15-16/.

Na rozprawie w dn. 25.11.2020 r. - bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie - wnioskodawczyni poparła odwołanie a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie /e-prot. z 25.11.2020 r.: 00:01:13, 00:04:02/.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawczyni M. M. urodziła się (...) /niesporne/.

Na mocy prawomocnej decyzji z 17.01.2017 r. wnioskodawczyni ma przyznaną emeryturę od 17.10.2016 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, której wysokość została obliczona na podstawie art. 24 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Do stażu pracy nie uwzględniono okresu bezpłatnego od 1.09.1989 r. do 31.03.1990 r., Za okresy 23.06.1973 r. – 30.09.1973 r., 1.11.1973 r. – 22.07.1975 r., 2.12.1975 r. – 31.12.1980 r. za które ubezpieczona nie przedłożyła wynagrodzeń przyjęto wynagrodzenie minimalne. Ponadto na podstawie przedłożonej dokumentacji przeliczono podstawę wymiaru uwzględniając wykazane wynagrodzenie za październik 1973 r. co jednak pozostało bez wpływu na wysokość świadczenia, gdyż nadal najkorzystniejszym wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru z lat 1980 -1989 okazał się wwpw 54,62% /decyzja k. 40 akt ZUS, obliczenie wwpw k. 22 akt ZUS/.

W dn. 7.02.2020 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o przeliczenie emerytury, do którego dołączyła zaświadczenia o zarobkach (...) w latach 1981-1990 wystawione przez Kombinat (...) oraz angaże z okresu zatrudnienia w Kombinacie (...), w których podano stawkę godzinową według której było ustalane jej wynagrodzenie /niesporne, wniosek wraz załącznikami w aktach ZUS/.

ZUS zaskarżoną decyzją z 14.02.2020 r. na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), po rozpoznaniu wniosku M. M. z 7.02.2020 r. odmówił wnioskodawczyni prawa do przeliczenia emerytury. ZUS dokonał przeliczenia uwzględniając wynagrodzenia za lata 1981-1990 w Kombinacie (...) wynikające z przedłożonych zaświadczeń (...). Najkorzystniejszy okazał się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczony z lat 1980 -1989 który wyniósł 54,62%. Zakład uznał, że wnioskodawczyni nie przedłożyła nowych dowodów i nie ujawniła nowych okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość świadczenia, gdyż przedłożyła angaż wraz ze stawką godzinową z okresu zatrudnienia w w/ w zakładzie pracy do których nie przedłożyła dowodów określających ilość faktycznie przepracowanych godzin i w efekcie ZUS stwierdził, że brak podstaw do ponownego przeliczenia emerytury /decyzja k. 44 akt ZUS, wykaz wprowadzonych dochodów k. 38 akt ZUS/.

Wnioskodawczyni od 2.12.1975 r. do 31.03.1990 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Kombinacie (...). Od 1.09.1989 r. do 31.03.1990 r. przebywała na urlopie bezpłatnym.

Zgodnie z zachowanymi angażami z tego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni:

- od 2.12.1975 r. była zatrudniona w dziale Głównym Mechanika na stanowisku tokarz ślusarz za stawką godzinową 11,50 zł oraz premią do 5% według regulaminu,

- od 1.08.1976 r. jej wynagrodzenie było określone stawką 14,50 zł/godz.

- od 1.08.1978 r. do 30.06.1980 r. jej wynagrodzenie było określone stawką 16,50 zł/godz. a nadto przysługiwała jej premia do 5% według regulaminu,

- od 1.07.1980 r. do 30.09.1980 r. na stanowisku ślusarza wnioskodawczyni przysługiwało wynagrodzenie określone stawką godzinową 17,60 zł/godz. oraz premia regulaminowa do 15%

- od 1.10.1980 r. do 31.12.1980 r. wynagrodzenie wnioskodawczyni było określone stawką godzinową 21 zł/godz. i przysługiwała jej premia regulaminowa do 7%.

/umowa k. 8, zaświadczenie k. 9, angaże k. 10, wnioski o przeszeregowanie k. 11, angaże k. 12, karta obiegowa k. 13, zeznania wnioskodawczyni e-prot. z 25.11.2020 r.:00:02:24/

Uwzględniając stawki godzinowe wynikające z w/w angaży oraz fakt, że ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Kombinacie (...), ZUS wyliczył, że zarobki wnioskodawczyni wynosiły w 1979 r. 38676,00 zł, w 1980 r. 41994,90 zł.

Hipotetyczne wyliczony wwpw kapitału początkowego dla wnioskodawczyni przy uwzględnieniu jej zarobków z lat 1979 -1988 wyniósł 59,07%. Zakład do wyliczenia w/w hipotetycznego wwpw kapitału początkowego przyjął następujące zarobki wnioskodawczyni

1979 r. 38676 zł

1980 r. 41994 zł,

1981 r. 4566 zł

1982 r. 10675 zł

1983 r. 0 zł

1984 r. 131045 zł

1985 r. 192552 zł

1986 r. 214528 zł

1987 r. 249002 zł

1988 r. 565843 zł

Po hipotetyczny wyliczeniu wwpw kapitału początkowego z uwzględnieniem angaży za lata 1979-1980 w Kombinacie (...) wysokość świadczenia na dzień przyznania tj. od 17.10.2016 r. wynosi 1012,79 zł, a po waloryzacji od 1.03.2017 r. 1022,79 zł, od 1.03.2018 r. 1053,27 zł, od 1.03.2019 r. 1123,27 zł, od 1.03.2020 r. 1193,27 zł.

/wyliczenia hipotetycznego wskaźnika przez ZUS k. 23-37/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach emerytalnych wnioskodawczyni. Sąd oparł się w szczególności na angażach złożonych przez wnioskodawczynię, a także na hipotetycznym wyliczeniu ZUS, które nie było kwestionowane przez wnioskodawczynię pod względem rachunkowym. Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczyni, albowiem korelują z dokumentacją dotyczącą badanego okresu, a zwłaszcza z zaświadczeniem o zatrudnieniu w Kombinacie (...), z którego wynika, że była zatrudniona w nim w pełnym wymiarze czasu pracy, a także, że w badanych latach 1979-1980 wnioskodawczyni nie przebywała na urlopie bezpłatnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 114 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Z cytowanego przepisu art. 114 ust. 1 w/w ustawy wynika, iż warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń jest uzyskanie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji, a nie były znane organowi w chwili orzekania i mają wpływ na prawo do tych świadczeń lub ich wysokość /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 231/99 - OSNAPiUS 2000 nr 19 poz. 734; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. III UZP 5/03 - OSNAPiUS rok 2003, Nr 18, poz. 442/.

Zwrot "przedłożenie nowych dowodów" oznacza zgłoszenie każdego prawnie dopuszczalnego środka dowodowego, stanowiącego potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, a mających wpływ na powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokość. Natomiast użyte w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej pojęcie "ujawnienie okoliczności" oznacza powołanie się na fakty dotyczące ogółu wymagań formalnych i materialnych związanych z ustaleniem przez organ rentowy prawa do świadczenia lub wysokości świadczenia. Są to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokości np. staż pracy, wiek, niezdolność do pracy, ale także uchybienia przez organ rentowy normom prawa procesowego lub materialnego, wpływające potencjalnie na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją prawną osoby zainteresowanej (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX nr 1444596 oraz Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 grudnia 2015 r., III AUa 1087/15, LEX nr 1979499).

Wskazane wyżej „ujawnione okoliczności”, o których mowa w art. 114 Ustawy emerytalnej istniejące przed wydaniem decyzji mogą być okolicznościami wcześniej nieuwzględnionymi przez ZUS przy czym nie jest to istotne czy organ ten nie uwzględnił ich z własnego zaniedbania czy winy strony (por. wyrok Sądu Najwyższego Izby Pracy z dnia 15 października 2015 roku w sprawie I UK 461/14 opublikowany w L. do art. 114 Ustawy emerytalnej, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 czerwca 2015 roku w sprawie III AUa 1453/14 opublikowany w L. do art. 114 Ustawy emerytalnej oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2013 roku w sprawie III AUa 136/13 opublikowany w L. do art. 114 Ustawy emerytalnej i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 października 2013 roku w sprawie III AUa 184/13 opublikowany w L. do art. 114 Ustawy emerytalnej).

W przypadku „ujawnionych okoliczności” wskazanych w art. 114 tej Ustawy nie muszą być afirmowane cechą „nowości”, a wystarczającym jest aby miały wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość (por. wyrok Sądu Najwyższego Izby Pracy z dnia 20 lutego 2014 roku w sprawie III UK 63/13 opublikowany w L. do art. 114 Ustawy emerytalnej).

Stosownie do treści z art.111 ust.1 ustawy wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art.15 tej Ustawy, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty - a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat.

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

Zgodnie art. 174 kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r.

Przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r.

Staż ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 8, określa się w pełnych latach, z tym że jeżeli ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy tego stażu ponad pełne lata, staż ten zaokrągla się w górę.

Staż ubezpieczeniowy i wymagany staż, o których mowa w ust. 8, określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

Zgodnie z art. 175 ustawy ubezpieczeni oraz płatnicy składek zobowiązani są do przekazywania Zakładowi, w terminie i trybie ustalonym przez organ rentowy, dokumentacji umożliwiającej ustalenie kapitału początkowego nie później niż do dnia 31 grudnia 2006 r. Przepisy art. 115 ust. 1-3, art. 116 ust. 5, art. 117, 121, 122 ust. 1, art. 123 9 , 124 i 125 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 w/w ustawy, podstawę obliczenia emerytury, ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Stosownie do art. 26 ust. 1 tej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Zgodnie z treścią art.15 ust.1 ww. ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl zaś art. 15 ust 6 Ustawy emerytalnej na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

W myśl natomiast art. 15ust 2 a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Zgodnie z przepisem art. 16 Ustawy emerytalnej przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Do ustalania podstawy wymiaru świadczeń przyjmuje się zarobki objęte obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Oznacza to zatem, że przyjmuje się te składniki

wynagrodzenia, które w rozumieniu przepisów o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązujących w danym okresie, podlegały składce na to ubezpieczenie.

Wskazać należy, że zgodnie z § 21 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 roku, nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku obowiązuje od 23 listopada 2011 roku i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 roku, nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 20 punkt 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Osoba ubiegającą się o emeryturę lub rentę musi więc wykazać wysokość przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli była pracownikiem - wysokość wynagrodzenia. Za podstawę wymiaru emerytury przyjmuje się kwotę wynagrodzenia udowodnioną przez zainteresowanego, która nie musi odpowiadać wysokości faktycznie uzyskanego wynagrodzenia.

Orzeczenia Sądu Najwyższego jakie zapadły jeszcze na gruncie cytowanego powyżej Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku są zgodne co do tego, że ograniczenie co do środków dowodowych wynikające z §20 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym nie ma zastosowania w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, iż w postępowaniu sądowym nie obowiązuje ograniczenie co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określanych w § 20 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, Lex nr 32696). W sprawach emerytalno – rentowych wyliczenie wysokości świadczenia może nastąpić jedynie na podstawie zarobków faktycznie otrzymanych i to tych, od których istniał obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne, co wynika jednoznacznie z treści art.15 ww. Ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego ubezpieczonego lub innych pracowników. Nie jest jednak możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego, bowiem uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 roku, I UK 36/07, Lex nr 390123). Co za tym idzie, zasada obliczania świadczeń w oparciu o rzeczywiste zarobki nie może zostać zastąpiona domniemaniem wynagrodzenia w danym roku kalendarzowym. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 stycznia 1998 roku (II UKN 440/97, Lex nr 34199), przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Prymat nadany dokumentacji pracowniczej prowadzi do gradacji mocy dowodowej polegającej na tym, że dokumentacja ta stanowi podstawę weryfikacji pozostałych dowodów przedłożonych przez strony.

Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997 roku II UKN 186/97, Lex 32696; wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006 roku I UK 115/06, Lex 303869). Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń ubezpieczonego. Twierdzenia te muszą być udowodnione.

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela ww. stanowiska podobnie jak stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 3 września 2013 roku, III AUa 303/13 (Lex nr 1366097), że Sąd nie może ustalać wysokości zarobków na podstawie przypuszczeń i uśrednień. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być bowiem uwzględnione tylko wynagrodzenie faktyczne uzyskane przez zainteresowanego w danym okresie. Jego wysokość musi być niewątpliwa i bezwarunkowa. Podkreślić bowiem należy, iż stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą a jego konkretnym pracownikiem.

Rzeczą sądu w sprawach o wysokość emerytury jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wykazane muszą być w sposób nie budzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości i co do odprowadzonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne. Nie można natomiast przyjmować wysokości wynagrodzenia opartego wyłącznie na przypuszczeniach, czy też twierdzeniach ubezpieczonego, jak też dowodach niejasnych. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony. /tak trafnie wyrok SA w Łodzi z dnia 19.10.2016, III AUa 2185/15LEX nr 2152862/.

Stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem. W przypadku dodatkowych (ubocznych) składników wynagrodzenia konieczne jest istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt ich wypłacenia oraz ich wysokości./tak Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 października 2015 r. ,III AUa 712/15 LEX nr 1820442/

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, jedynie wynagrodzenie ubezpieczonej ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje niepewność czy nie zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy, a następnie kwoty świadczenia emerytalnego.

Odwołująca wniosła o uwzględnienie do obliczenia wysokości świadczenia, wynagrodzenia, jakie osiągała w okresie zatrudnienia w Kombinacie (...) z okresu 1.01.1979 r. do 31.12.1980 r. na podstawie przedłożonych angaży, w których została określona stawka godzinowa.

W niniejszej sprawie Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące dowód z zeznań wnioskodawczyni oraz analizę angaży ze spornego okresu, co pozwoliło w sposób wystarczający przeanalizować zasadność jej żądania.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż możliwym jest przyjęcie w spornego wynagrodzenia w latach 1979-1980 wliczonego w oparciu o angaże ze stawką godzinową. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w ww. okresie ubezpieczona świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (co wynika z zaświadczenia zalegającego w aktach ZUS-owskich) i z pewnością otrzymywała wynagrodzenie w wysokości co najmniej określonej zgodnie ze stawką godzinową w angażach wystawionych przez ten zakład.

Wskazać należy, że w przypadku braku innych dokumentów zwłaszcza płacowych wiarygodnym potwierdzeniem wysokości otrzymywanego wynagrodzenia mającym decydujące znaczenie są stawki godzinowe przyjęte w zachowanej dokumentacji osobowej pracownika.

Ciężar dowodu niewątpliwie w tej sytuacji spoczywa na wnioskodawcy zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c. W tej sytuacji wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy musi być w sposób pewny ustalona.

Warunek ten, w ocenie Sądu spełniły przedstawione przez skarżącą angaże pochodzące z badanego okresu zatrudnienia w latach 1979 -1980, o który wносиła w swoim odwołaniu, gdyż na tej podstawie możliwym było odtworzenie wynagrodzenia ubezpieczonej w sposób pewny, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone.

Dodać należy, że dokumentacja płacowa z tego okresu nie istnieje.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą Sądów Okręgowych, Apelacyjnych i Sądu Najwyższego w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację z akt osobowych, taką jak min.: umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia uwzględniając tylko „pewne” składnik wynagrodzenia, wypłacane w danym okresie stale i w określonej wysokości przy przyjęciu wymiaru czasu pracy udowodnionego przez ubezpieczonego co też Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uczynił za w/w okresy od 16.09.1971 r. do 26.10.1972 r, oraz od 18.11.1974r. do 31.07.1977 r. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11.12.2017 r. III AUa 1071/16, LEX nr 2423321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.05.2016 r. III AUa 119/16 , L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.10.2015 r. III AUa 822/15, L., wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z 18.09.2013 r. V U 466/13, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.02.2013 r. III AUa 1024/12, L.).

W ocenie Sądu, w podstawie wyliczenia kapitału początkowego należało uwzględnić wynagrodzenia obliczone zgodnie z dostępnymi danymi z angaży z badanego okresu, przy uwzględnieniu wskazanych tam stawek godzinowych. Sąd w tym zakresie miał na uwadze, że uregulowania przyjętej tam stawki wynagrodzenia czyniły możliwym ustalenie wysokości wynagrodzenia przy uwzględnieniu normatywnego czasu pracy i stawki godzinowej. Przyjęto normatywny czas pracy z uwagi na brak dostatecznych dowodów, że wnioskodawczyni wykonywała pracę ponad przewidziane normy i w jakim zakresie. Nie zachowała się bowiem ewidencja czasu pracy, z której wynikałaby ilość faktycznie przepracowanych przez skarżącą, co wyklucza przyjęcie, że pracowała w badanym okresie w większym niż normatywny wymiar godzin.

Należy zauważyć, że w objętych sporem okresie zatrudnienia wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy a normy czasu pracy określały przepisy prawa pracy.. Zgodnie zaś z art. 129 § 1 kp w brzmieniu obowiązującym od 1.01.1975 r. czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 46 godzin na tydzień.

Sąd zważył też, że nie było podstaw do uwzględnienia w wyliczeniu kapitału początkowego premii określonej w złożonych przez odwołującą do akt angażach jako premia regulaminowa, albowiem w dokumentach tych została podana tylko górna wartość %-towa premii, do której premia mogła być przyznana, natomiast żaden z dokumentów nie precyzował jej wysokości. Nie ma dowodów wskazujących na konkretną, miesięczną wysokość tego składnika wynagrodzenia w jakiej wnioskodawczyni otrzymywała przedmiotową premię w badanym okresie, co uniemożliwia w sposób pewny ustalenie rzeczywistej kwoty tego składnika wynagrodzenia. Jak się wydaje odwołująca zdaje sobie z tego jednak sprawę, albowiem na etapie odwołania wносиła jedynie o wyliczenie na podstawie złożonych angaży jej zarobków na podstawie stawki godzinowej.

Reasumując – w świetle dostępnej dokumentacji osobowej skarżącej możliwym było odtworzenie jej zarobków w sposób pewny z uwzględnieniem stawek godzinowych ustalonych zgodnie z angażami z badanego okresu zatrudnienia i z uwzględnieniem pełnego wymiaru czasu pracy.

Wnioskodawczyni nie kwestionowała hipotetycznego wyliczenia ZUS pod względem rachunkowym, a Sąd nie znalazł żadnych powodów by czynić to z urzędu. Odwołująca nie miała zastrzeżeń co do prawidłowości wyliczenia jej wynagrodzenia w badanym okresie według stawek godzinowych wynikających ze złożonych przez niego angaży przy przyjęciu 8-godzinnego dnia pracy. ZUS wyliczył, że zarobki ubezpieczonej wyniosły w 1979 r. 38676,00 zł, a w 1980 r.

41994,90 zł. Przy takich zasadach hipotetyczny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 59,07% z lat 1979– 1988, który jest korzystniejszy od dotychczasowego w wysokości 54,62%.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji.

A.P.